

PIRITTA KANTOJÄRVI

VIEHELAATIKOISTA RIKOSTARINOIHIN

Kuvataiteellinen
toiminta liikkeenjohdon
konsulttien tutkimustyön
edistämässä

TIIVISTELMÄ

TAITEEN MAISTERIN OPINNÄYTETYÖSSÄNI "VIEHELAATIKOISTA RIKOSTARINOIHIN" TUTKIN KUVATAITEELLISEN TOIMINNAN HAASTEITA JA MAHDOLLISUUKSIA LIIKKEENJOHDON KONSULTTIEN TUTKIMUSTYÖN EDISTÄMISESSÄ.

Viime vuosina on julkaistu paljon teoksia kulttuurin merkityksestä liike-elämälle ja liike-elämän tarpeista luovuuden ja innovatiivisuuden lisäämiselle. Tutkimuksia taiteen käytöstä liike-elämässä on kuitenkin tehty vain muutama.

Viehelaatikkokurssi oli toimintatutkimus, johon osallistui viisi omasta työstään väitöskirjatutkimusta aloittelevaa konsulttia. Nimitän heitä tutkija-konsulteiksi. Kurssi pohjautui yhteiseen ideointiin ja osallistujien itsensä asettamiin tavoitteisiin. Osallistavuus sopii niin konstruktivistiseen oppimiskäsitykseen kuin toimintatutkimukselliseen lähestymistapaankin. Toiminnan ideoinnissa käytettiin kehittelemääni viehelaatikkoideointimenetelmää, joka on visuaalisiin virikkeisiin perustuva aivoriihimalli.

Viehelaatikkokurssilla pyrittiin kuvataiteellisin menetelmin edistämään tutkija-konsulttien tekemiä tutkimuksia ja tutkimusryhmän toimintaa. Tutkimusten edistymistä tarkasteltiin sen suhteen, paljonko tekstiä syntyi.

Viehelaatikkokurssi kesti yhteensä kolme päivää syksyn 2004 aikana. Kuvataiteellinen työskentely pohjautui konsulttien tutkimuskysymyksistään kirjoittamiin rikostarinoihin. Kuvia tehtiin piirtämällä, tietokoneella ja kankaalle painamalla. Kuvista ja toiminnasta käytiin reflektiokeskusteluja. Aineistoni muodostuu toiminnan dokumentaatiosta, lomakevastauksista,

sähköposteista ja loppukeskustelusta. Pääasiallinen aineiston analyysitapani on ollut sisällönanalyysi.

Tutkija-konsulttien kannalta Viehelaatikkokurssi auttoi selvittämään ajatuksia, hahmottamaan kokonaisuutta ja oivaltamaan omia tarpeita. He saivat myös ideoita konsultin työhön. Tutkija-konsulteille jäi kuitenkin päällimmäiseksi kokemus, että tutkimukset eivät edenneet: tekstiä ei syntynyt eivätkä tutkimukset nousseet prioriteettilistojen huipuille. Olennaisin oivallukseni oli, että heidän todellinen tarpeensa olikin itse asiassa ollut tutkimusmotivaation kasvattaminen.

Opin, kuinka tärkeää on löytää osallistujien todelliset tarpeet, jotka voivat olla erilaisia tutkimusprosessin eri vaiheissa. Viehelaatikkokurssin toimintatavassa tulisi kehittää tavoitteiden muotoilun tukemista, tehtyjen kuvien ja tutkimuskysymysten linkittämistä sekä lisätä kirjallisia tehtäviä.

Suurimmat haasteet taidekasvatuksen ja liike-elämän kohtaamisessa liittyvät luovan prosessin ja tehokkuusajattelun yhteensovittamiseen. Osoittautui kuitenkin, että kuvataiteellisesta toiminnasta voidaan saada työkaluja yritysten tutkimus- ja tuotekehityshankkeisiin sekä työyhteisöjen kehittämiseen. Tämä vaatii kuitenkin kuvataidekouluttajalta uudenlaisia prosessin ohjaamisen taitoja ja organisaatioiden ymmärtämistä.

Kuvaukseni kohtaamisesta Viehelaatikkokurssilla ja siitä tekemäni johtopäätökset tarjoavat ideoita kuvataidekouluttajien kouluttamiseen, tutkimusten ohjaamisessa käytettävien visuaalisten menetelmien kehittämiseen sekä uusien kohtaamisten suunnitteluun taidekasvatuksen ja liike-elämän välillä.